

Ohje ASA-rekisterilain muutoksesta ja raskaudensuojeluasetuksesta

Tämä ohje käsittelee syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien, perimää vaurioittavien ja lisääntymisterveydelle haitallisten tekijöiden arvioimista, luetteloimista ja ASA-ilmoittamista sekä raskaana olevien, imettävien ja äskettäin synnyttäneiden työntekijöiden suojelemista Pirkanmaan hyvinvointialueen työyksiköissä.

Työturvallisuuslain 10 § velvoittaa työnantajan tunnistamaan työpaikan vaaratekijät ja arvioimaan niistä aiheutuvat riskit työntekijän terveydelle. Työyksiköiden on tunnistettava työtehtävät ja altisteet, jotka voivat aiheuttaa syöpäsairauden vaaraa tai haittaa perimälle, sikiölle, raskaudelle tai imetykselle (liite 1). Lisäksi on arvioitava työolosuhteiden riskit raskaudelle ja imetykselle. Tunnistetut altisteet ja työolosuhteiden riskit sekä toteutettavat toimenpiteet vaarojen poistamiseksi tai ohjeet suojautumiseksi tulee kirjata yksikön [työturvallisuusriskiarviointiin](#).

Syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien, perimää vaurioittavien ja lisääntymisterveydelle haitallisten tekijöiden vaarojen selvittäminen ja arviointi

Työyksiköiden tulee selvittää ja arvioida:

- altisteet, altisteiden määrä, altistumisen kesto ja toistuvuus sekä
- erityisryhmien, kuten raskaana olevien ja imettävien työntekijöiden, mahdollinen altistuminen

Arvioinnissa hyödynnetään saatavilla olevia tietoja, kuten kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita. Oman alueen työsuojelupäällikkö on tarvittaessa käytettävissä asiantuntija-apuna arvioinnin suorittamisessa. Lisäksi kemikaaleista tehdään kemikaalikohtaiset riskiarvioinnit (liite 2).

Jos työntekijöiden altistumista ei voida muutoin luotettavasti arvioida, niin työpaikalla voidaan tehdä työhygieenisiä mittauksia, joilla arvioidaan työntekijöiden altistumista haitallisille tekijöille. Harkittaessa tällaisia tutkimuksia tulee ensin olla yhteydessä oman alueen [työsuojelupäällikköön](#). Kustannuksia aiheuttavat mittaukset maksaa tilaava vastuuyksikkö.

Syöpäsairauden vaaraa aiheuttavilta, perimää vaurioittavilta ja lisääntymisterveydelle haitallisilta tekijöiltä altistumisen ja riskien vähentäminen

Työnantajan tulee ensisijaisesti poistaa haitalliset tekijät tai korvata ne vähemmän vaarallisilla vaihtoehdoilla. Jos tämä ei ole mahdollista, altistumista on vähennettävä teknisin ja organisatorisin toimenpitein (liite 1).

Altistumisen ja riskien vähentämisen keinot:

- **Korvaaminen:** Käytä vähemmän vaarallisia aineita tai työmenetelmiä, jos mahdollista.
- **Altistumisen rajoittaminen:** Hyödynnä suljettuja järjestelmiä, kohdepoistoja ja automaattisia prosesseja.
- **Suojautuminen:** Tarjoa työntekijöille asianmukaiset henkilökohtaiset suojaimet, kuten hengityssuojaimet, suojakäsineet ja suojavaatteet.
- **Työtilojen ja työmenetelmien suunnittelu:** Paranna ilmanvaihtoa ja automatisoi työprosesseja.
- **Koulutus ja tiedotus:** Kouluta työntekijöitä vaarallisten aineiden turvallisesta käsittelystä ja tiedota riskien arvioinnin tuloksista.

Luettelon pitäminen syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville, perimää vaurioittaville ja lisääntymisterveydelle haitallisille tekijöille altistuneista työntekijöistä

Lain 117/2024 (Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain muuttamisesta) mukaan työnantajan on pidettävä luetteloa työpaikalla käytettävistä syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä ja näille altistuvista työntekijöistä.

Luettelo kootaan vuosittain ja säilytetään vähintään viiden vuoden ajan (liitteet 2 ja 3). Luetteloon kirjataan kaikki työntekijät, joiden työnantaja on arvioinut altistuvan riippumatta altistumisen tasosta ja kestosta, vaikka altistumiseen ei arvioitaisi liittyvän terveystarpeita.

Esihenkilön tehtävänä on luetteloida altistuneet työntekijät vuosittain, mikäli työyksikössä esiintyy syöpäsairauden vaaraa aiheuttavia, perimää vaurioittavia tai lisääntymisterveydelle haitallisia tekijöitä. Pirkanmaan hyvinvointialueella luettelo tehdään taulukkoon (liite 3), joka toimitetaan oman alueen työsuojelupäällikölle altistumista seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

ASA-rekisteriin ilmoitettavat työntekijät

ASA-rekisteri on Työterveyslaitoksen ylläpitämä syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteri, joka perustuu lakiin 452/2020 (Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville, perimää vaurioittaville ja lisääntymiselle vaarallisille tekijöille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä). Työnantajan on ilmoitettava ASA-rekisteriin ne työntekijät, jotka altistuvat merkittävän osan työajastaan syöpävaaraa aiheuttaville ja perimää vaurioittaville tekijöille.

Ne työntekijät, jotka altistuvat syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville tai perimää vaurioittaville tekijöille tulee ilmoittaa vuosittain ASA-rekisteriin, jos:

- Työntekijä on tehnyt altisteista työtä kyseisen vuoden aikana vähintään 2 tuntia työpäivässä 20 työpäivänä tai vastaavan altistumisajan, esimerkiksi 1 tunti 40 työpäivänä, 0,5 tuntia 80 työpäivänä jne. Jos syöpävaarallista ainetta käytetään suljetussa järjestelmässä, eikä altistumista tapahdu, ilmoitusta ei tarvitse tehdä (esim. suljettu formaliinipurkki).
- Työntekijä on saanut merkittävän kerta-altistumisen onnettomuuden, tuotantohäiriön tai poikkeuksellisen työvaiheen tai muun vastaavan syyn seurauksena.

Myös työntekijä, joka altistuu työssään ympäristön tupakansavulle, on ilmoitettava ASA-rekisteriin, jos:

- Työntekijä altistuu vähintään 40 työpäivän ajan merkittävän osan työajastaan (kahdesta neljään tuntia päivässä) tai vähintään 80 tuntia vuodessa
- Altistumisella tarkoitetaan tässä sitä aikaa, jonka työntekijä oleskelee samassa tilassa palavan savukkeen kanssa. Pelkkä tupakanhaju asunnossa ei aiheuta altistumista.

Esihenkilö toimittaa edellisessä luvussa mainitun altistuneiden työntekijöiden luettelon (liite 3) altistumisvuotta seuraava vuoden tammikuun loppuun mennessä oman alueen työsuojelupäällikölle, joka huolehtii sen pohjalta tietojen ilmoittamisen ASA-rekisteriin.

Raskaana olevien, imettävien tai äskettäin synnyttäneiden työntekijöiden suojeleminen

Raskaudensuojeluasetus (Vna 143/2024) velvoittaa työnantajan arvioimaan etukäteen työstä raskaudelle ja/tai imetykselle aiheutuvat riskit. Jos työstä tai työolosuhteista voi aiheutua erityistä vaaraa raskaana olevalle, äskettäin synnyttäneelle tai imettävälle työntekijälle, työnantajan on ryhdyttävä tarvittaviin torjuntatoimenpiteisiin (liite 1).

Toimenpiteet:

1. Riskien tunnistaminen: Tunnista lisääntymiselle vaaralliset tekijät sekä arvioi näistä aiheutuvat riskit raskaana oleville, imettäville ja/tai äskettäin synnyttäneille ennen työn aloittamista. Tiedota arvioinnin tuloksista työntekijöitä.
2. Ilmoitusvelvollisuus: Työntekijän tulee ilmoittaa raskaudestaan tai imetyksestään mahdollisimman aikaisin.
3. Turvalliset työolosuhteet: Saatuaan tietää työntekijän olevan raskaana, imettävä tai äskettäin synnyttänyt, työnantajan on estettävä vaaraa aiheuttava altistuminen. Tämä toteutetaan ensijaisesti työolosuhteita tai työaikoja muuttamalla, ja toissijaisesti siirtämällä työntekijä muihin hänelle sopiviin tehtäviin.